

Henkilöstön kokemuksia KETTU-materiaalin käyttöön otosta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmissä Helsingissä varhaiskasva- tusalueella 4

LAB-ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK)
2022
Kia Vesikallio

Tiivistelmä

Tekijä(t) Vesikallio, Kia	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2022
	Sivumäärä 22	
Työn nimi Henkilöstön kokemuksia KETTU-materiaalin käyttöönotosta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmissä Helsingissä varhaiskasvatusalueella 4		
Tutkinto ja koulut Sosionomi (AMK), varhaiskasvatus		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja)		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää henkilöstön kokemuksia KETTU-materiaalin käyttöönotosta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmissä Helsingissä varhaiskasvatusalueella 4 sekä selvittää KETTU-materiaalin kehittämiskohteita. Tutkimuksesta saatuja tuloksia Helsingin kaupunki voi käyttää KETTU-materiaalin jatkokehittäelyssä.</p> <p>Opinnäytetyön tietoperusta koostui esiopetuksen ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun määrittelemisestä, kestävä kehityksen ja kestävä tulevaisuuden käsitteiden avaamisesta sekä KETTU-materiaalista. Opinnäytetyö toteutettiin sähköisellä kyselyllä huhtikuussa 2022 yhteensä neljässä varhaiskasvatusyksikössä Helsingissä. Kysely koostui sekä monivalinta- että avoimista kysymyksistä ja yhteensä siihen vastasi seitsemän varhaiskasvatuksen ammattilaista. Kysely oli suunnattu varhaiskasvatuksen opettajille, varhaiskasvatuksen sosionomeille sekä varhaiskasvatuksen lastenhoidtajille. Monivalintakysymysten tulokset esitellään kuvioissa ja niiden tulokset on kirjattu lukijalle auki. Avoimilla kysymyksillä saadut vastaukset koottiin yhteen ja tiivistettiin tuloksiksi.</p> <p>Tutkimustulokset kertovat, että henkilöstö oli käyttänyt materiaalia vasta vähän aikaa sen julkaisun (marraskuu 2021) jälkeen. KETTU-materiaali vastaa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tavoitteita ja se koetaan hyvänä kokonaisuutena. Kehittämiskohteiksi henkilöstö nosti esimerkiksi monipuolisemman kuvituksen.</p>		
Asiasanat Esiopetus, Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu, Kestävä kehitys, Kestävä tulevaisuus, KETTU-materiaali		

Abstract

Author(s) Vesikallio, Kia	twoType of Publication Thesis, UAS Number of Pages 22	Published 2022
Title of Publication Staffs experience of using KETTU-model in two year pre-primary education experiment at Early childhood education area 4 in Helsinki		
Degree and field of study Bachelor of Social Services, Early childhood education		
Name, title and organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party)		
Abstract <p>In this publication were investigated how early childhood education staff in Helsinki have experienced new KETTU-model witch is released by city of Helsinki in 2021. Subject of research were staff who works at two year pre-primary education experiment. Results can be used at KETTU-models further development.</p> <p>Publications theory is based on several laws and official documents about pre-primary education, two year pre-primary experiment and early childhood education. Sustainable development and sustainable future were key words and this publication opens their meaning at early childhood education and pre-primary educations. Also theory about KETTU-model is important part.</p> <p>Research is made by electronic survey in April 2022. There were seven respondents at the survey. Questions were multiple choise questions and open answer questions. Results are written down and shown in several figures.</p> <p>One of the main results were that staff have used the KETTU-model only a short time at the time of this research.</p>		
Keywords Pre-primary education, Two year pre-primary education, Sustainable development, Sustainable future, KETTU-model		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Tutkimuksen tietoperusta.....	2
2.1	Esiopetus	2
2.2	Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu	3
2.3	Kestävän kehitys ja kestävä tulevaisuus	3
2.4	KETTU-materiaali	5
3	Opinnäytetyön toteutus.....	7
3.1	Sähköinen kysely	7
3.2	Avoimien kysymysten tarkastelu	11
3.3	Tutkimustulokset	12
4	Yhteenveto	14
4.1	Pohdinta ja tutkimuksen jatkokehittämisideat	14
4.2	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	15
	Lähteet	17

1 Johdanto

Opinnäytetyöni aiheena on Helsingin kaupungin vuonna 2021 julkaisema KETTU-materiaali ja henkilöstön kokemukset sen käyttöönotosta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmässä Helsingissä varhaiskasvatusalueella 4. KETTU-materiaali on valmisteltu työryhmässä, johon ovat kuuluneet Anssi Almgren, Kaisa Kamppi, Johanna Karlsson, Krista Karpinen, Outi Loukola, Marianne Monter, Nina Riski, Laura Salomaa, Karoliina Silander, Lotta Toroi sekä Liisa Woitsch (Helsingin Kaupunki, 2021c. 4). KETTU-materiaalin keskipisteenä on KETTU-kirja, jossa seikkailevat seitsemän kettuhahmoa ystävineen kestävä tulevaisuus –teeman ympärillä (Helsingin kaupunki, 2021c. 2-5).

Opinnäytetyöni tavoitteena on uuden tutkitun tiedon tuottaminen KETTU-materiaalista sekä selvittää minkälaisia käyttökokemuksia henkilöstölle on syntynyt. Tuottamaani tietoa Helsingin Kaupunki voi käyttää materiaalin jatkokehittelyssä tai mittaamaan henkilöstön tyytyväisyyttä nykyiseen. Tutkimuskysymyksinä opinnäytetyössäni ovat:

1. Minkälaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on KETTU-materiaalin käyttöönotosta?
2. Minkälaisia kehittämis ehdotuksia varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on KETTU-materiaaliin liittyen?

Opinnäytetyöni aineisto on kerätty sähköisellä kyselylomakkeella huhtikuussa 2022 neljästä mukana olleesta varhaiskasvatusyksiköstä. Opinnäytetyöni on muodoltaan laadullinen tutkimus ja sen kohderyhmänä oli varhaiskasvatuksen henkilöstö mukana olleiden yksiköiden kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmistä, eli varhaiskasvatuksen opettajat, varhaiskasvatuksen sosionomit sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitajat. Kohdensin opinnäytetyöni yhdelle varhaiskasvatusalueelle, jotta tutkimusaineisto ei kasvaisi liian suureksi. Yhteensä Helsingissä on kokeilussa mukana 44 suomenkielistä päiväkotia sekä kaksi ruotsinkielistä päiväkotia (Helsingin kaupunki, 2022).

2 Tutkimuksen tietoperusta

2.1 Esiopetus

Perusopetuslaissa säädetään, että jokaisen kansalaisen on osallistuttava vuosi ennen op-pivelvollisuuden alkamista esiopetukseen tai huoltajan on huolehdittava esiopetuksen sisäl-töjen oppimisesta muulla tavoin (Perusopetuslaki 26§). Yhteensä maksutonta esiopetusta tulee järjestää vähintään 700 tuntia ja toiminta järjestetään yleensä koulun tai päiväkodin tiloissa (Opetushallitus, 2014. 4). Esiopetuksen lisäksi lapsella on oikeus täydentävään var-haiskasvatukseen (Opetushallitus, 2014, 4). Opetushallitus on laatinut valtakunnalliset esi-opetuksen perusteet vuonna 2014, minkä pohjalta esiopetusta tulee toteuttaa. Esiopetuk-sen opetussuunnitelman mukaan esiopetuksessa painottuu kasvatuksen ja opetuksen ko-konaisuus, sekä asiakirjassa määritellään esiopetukselle asetetut tavoitteet (Opetushallitus, 2014. 1). Esiopetuksen järjestämisestä vastaa kunta tai kaupunki (Perusopetuslaki 4§).

Jokainen kunta laatii itselleen omat esiopetuksen perusteet, jonka laatimisesta säädetään valtakunnallisessa esiopetuksen perusteissa (Opetushallitus, 2014. 1). Helsingissä on jul-kaistu oma paikallinen Helsingin Esiopetuksen opetussuunnitelma 2016 (Helsingin kau-punki, 2016). Helsingissä jokainen esiopetusta järjestävä yksikkö laatii oman esiopetus-suunnitelman vuosittain, jossa kuvataan tarkemmin esiopetuksen toteuttamista yksikkökoh-taisesti (Helsingin kaupunki, 2016. 7).

Esiopetuksen keskeisimpinä tavoitteina on lapsen sosiaalisten taitojen vahvistaminen leik-kien ja toimien monipuolisessa toimintaympäristössä. Toiminta järjestetään kokonaisuutena, jossa lapsi oppii arvostamaan omaa persoonaansa sekä huomioimaan yhdenvertai-sesti muita ympärillään. Toiminnan tulee olla lapsilähtöistä, kasvua sekä oppimista edistävä johdonmukainen kokonaisuus. Esiopetuksessa pyritään havaitsemaan lasten tuen tarpeita aikaisessa vaiheessa aloittaen viipymättä riittävä tuki lapsen oppimiselle. Esiopetuksessa pyritään järjestämään oppimisen kannalta tärkeät tukitoimet inklusion periaatteen mukai-sesti lapsiryhmässä. Kaikessa esiopetuksen toiminnassa ja järjestämisessä tulee painottua lapsen etu. (Opetushallitus, 2014. 4.)

Helsingiläisessä esiopetuksessa painottuu valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi ympäristön moninaisuus, kestävä kehitys, monikulttuurisuus, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys ja huolta-jien osallisuus (Helsingin kaupunki, 2016. 7). Jokaiselle lapselle laaditaan huoltajien kanssa oma LEOPS eli lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma, tämän asiakirjan avulla lapsen tiedot siirtyvät myös tulevaan kouluun (Helsingin kaupunki, 2016. 8).

Esiopetuksen keskeisenä toimintamuotona on myös arviointi. Arvioimiseen osallistuvat sekä esiopetuksen henkilöstö (varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen

sosionomit, varhaiskasvatuksen lastenhoitajat), huoltajat ja lapsi. Jokainen lapsi saa esiopetuksen jälkeen esiopetuksesta osallistumistodistuksen omilla henkilötiedoillaan varustettuna. (Opetushallitus, 2014. 15.)

2.2 Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu perustuu kokeilun järjestämistä ohjaavaan lakiin: Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta 1046/2020 (Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta 1§). Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu toteutetaan Opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta vuosina 2021-2024 valituissa kunnissa ja toimipaikoissa ympäri Suomen (Opetushallitus). Yhteensä kokeiluun osallistuu yli 10000 vuosina 2016 ja 2017 syntynyttä lasta (Opetushallitus).

Opetushallitus on laatinut kokeilulle oman opetussuunnitelman, jonka mukaa kokeilussa mukana olevat kunnat ovat laatineet kukin itselleen oman opetussuunnitelman (Opetushallitus, 2021. 7). Kaksivuotista esiopetusta järjestetään enintään 5 tuntia päivässä, tämän lisäksi lapsilla on oikeus täydentävään varhaiskasvatukseen (Opetushallitus, 2021. 14-15). Yhteensä esiopetusta kertyy n.1400 tuntia kahden vuoden kokeilun aikana (Opetushallitus, 2021. 15). Varhaiskasvatuksen järjestämistä ja toimintaa ohjaa varhaiskasvatuslaki (Varhaiskasvatuslaki 12§). Kaksivuotista esiopetusta tulee opetussuunnitelman perusteiden mukaan järjestää vain sellaisessa paikassa, jossa on mahdollisuus järjestää tämä täydentävä varhaiskasvatus. Yhtenä veloitteena ja tavoitteena kaksivuotisessa esiopetuksessa on lapsen päivän ehyt kokonaisuus, jota tämä tavoite tukee. (Opetushallitus, 2021. 14.)

Kaksivuotisen esiopetuksen tavoitteet ovat samoja kuin opetushallituksen julkaisemassa Esiopetuksen perusteissa 2014 määritellyt tavoitteet. Näiden lisäksi kaksivuotisen esiopetuksen painotuksia ovat esimerkiksi yhdenvertaisuuden lisääminen ja vuorovaikutustaidot, leikki sekä oppimisen ilo (Opetushallitus, 2021. 13).

Helsingin kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma painottaa toiminnassaan kestävää ja yhdenvertaista tulevaisuutta sekä niiden näkökulmia, yhteisöllisen toimintakulttuurin vahvistamista sekä lasten ja huoltajien osallisuutta. Tavoitteena on myös esimerkiksi vahvistaa lapsen positiivista minäkuvaa ja myönteistä oppimiskäsitystä. (Helsingin kaupunki, 2021b. 3.)

2.3 Kestävän kehitys ja kestävä tulevaisuus

Vuonna 2015 YK:n jäsenmaat ovat sopineet yhteisistä tavoitteista ja toimenpideohjelmasta, minkä päämäärinä ovat kestävän kehityksen tukeminen eri osa-alueilla. Näitä osa-alueita ovat talous, ihminen ja ympäristö. Toimenpideohjelma ja tavoitteet tunnetaan nimellä

Agenda 2030 (Helsingin kaupunki, 2021a). Opinnäytetyössäni tutkitaan Helsingin Kaupungin vuonna 2021 julkaisemaan KETTU-materiaalia, jossa Agenda 2030 näkyy vahvasti osana sen tietoperustaa. Agenda 2030 sisältää yhteensä 17 tavoitetta ja ne ovat kaikille sopimuksessa mukana oleville maille samat. Tavoitteista ja niiden seurannasta YK:lle vastuussa ovat eri maiden hallitukset. (Valtioneuvoston kanslia.)

Ympäristöministeriö määrittelee kestävän kehityksen jatkuvaksi yhteiskunnalliseksi muutokseksi, jolla mahdollistetaan myös tuleville sukupolville hyvät lähtökohdat elämään. Siksi myös päätöksenteossa päättäjät pyrkivät huomiomaan kestävän kehityksen eri osa-alueet talouden, ihmisen ja ympäristön. Ympäristöllä tarkoitetaan ekologista kestävyyttä eli päätösten vaikutusta luonnonvarojen riittävyyteen ja toimivaan ekosysteemiin. Puhuttaessa taloudesta ja kestävästä kehityksestä pyritään välttämään velkaantumista ja turvaamaan yhteiskunnan tärkeät toiminnot. Kun kestävää kehitystä ajatellaan ihmisten näkökulmasta, tarkoitetaan jokaisen hyvinvoinnin takaamista. Ongelmia, joihin pyritään puuttumaan ovat esimerkiksi köyhyys, koulutuksen puute sekä sukupuolten väliset tasa-arvokysymykset. (Ympäristöministeriö.)

Opinnäytetyössäni keskeisessä roolissa on Helsingin Kaupungin vuonna 2021 julkaisema KETTU-materiaali. Materiaalissa puhutaan paljon kestävästä tulevaisuudesta ja sen tavoitteena on kestävän tulevaisuuden käsittely varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Kestävä tulevaisuus käsitteenä liittyy vahvasti kestäväan kehitykseen, mutta sillä tarkoitetaan ajatusta ihmisestä elämässä luonnon ehdoilla. Eli ihminen elää maapallolla suhteuttaen oman toimintansa niin, että ei eläisi yli luonnonvarojen. (Vihreä Sivistysliitto ry.)

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa 2014 sekä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmassa 2021 kestävä kehitys mainitaan osana esiopetuksen arvoperustaa. Esiopetuksen toiminnan on noudatettava kestävän kehityksen periaatteita kaikilla kolmella eri osa-alueella: taloudellinen, kulttuurinen, sosiaalinen ja ekologinen. Kestävä kehitys edistetään esiopetuksessa esimerkiksi sukupuolten tasa-arvolla sekä kaikkien mielipiteiden arvostamisena (Opetushallitus, 2014. 6).

Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma painottaa kestävä ja ekologista elämäntapaa huomioiden kattavasti eri ulottuvuudet: kulttuurinen, sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen (Opetushallitus, 2021. 18). Esiopetus on sivistävää ja tavoitteena esimerkiksi asianmukainen ja kunnioittava suhtautuminen ympäristöön (Opetushallitus. 2021 18). Kaksivuotisessa esiopetuksessa jatketaan lapsen laaja-alaisen osaamisen vahvistamista, joka tarkoittaa esimerkiksi lapsen suhtautumista ympäristöön ja luo pohjaa kestävän elämäntavan omaksumiselle (Opetushallitus, 2021. 19). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos sanoo, että vanhempien esimerkillä on vaikutusta lapsen oppimille elintavoille, jotka opitaan jo

lapsuudessa. On siis vaikuttavaa, että kestävä elämäntapaa aletaan harjoittelemaan lapsuudessa jo varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Ekologisuus ja kestävä elämäntapa mainitaan myös kaksivuotisen esiopetuksen oppimisympäristöistä ja toimintakulttuurista sekä oppimisenalueista kertovissa luvuissa (Opetushallitus, 2021. 28, 51, 56).

KETTU-materiaalin julkaisi Helsingin kaupunki, joten on luonnollista tarkastella myös Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaa kestävä kehityksen osalta. Kestävä kehitys mainitaan Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmassa varhaiskasvatuksen arvoperustaa määritellessä, mikä on laadittu opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 määritellyjä arvoja noudattaen (Helsingin kaupunki, 2019. 6). Yksi varhaiskasvatuksen arvoista Helsingin suunnitelmassa on kestävä ja terveellinen elämäntapa. Tämän arvon tavoitteena on vahvistaa lapsen ajattelua ja toimintaa siten, että hän ymmärtäisi valintojensa merkityksen kestävä kehityksen näkökulmista tarkasteltaessa. Helsingin varhaiskasvatussuunnitelmassa kestävä kehitys painottuu myös oppimisympäristöstä puhuttaessa ja se otetaan kaikessa toiminnassa huomioon. Toiminnassa painottuu yhteiskäyttö, uusiokäyttö sekä kohtuullisuus. (Helsingin kaupunki, 2019. 12.)

2.4 KETTU-materiaali

KETTU-materiaali on kehitetty tukemaan erityisesti kestävä tulevaisuuden käsittelyä varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa. Materiaalissa ei anneta valmiita vastauksia tarinoihin vaan pyritään vauhdittamaan lasten omaa ajattelua ja luovuutta (Helsingin Kaupunki, 2021c. 7). Kettu-kirjan seitsemässä tarinaluvussa on kaikissa sama rakenne: esittely, avainsanat, tarina, käpälät, kettu-faktat, varhaiskasvatussuunnitelmat sekä kestävä kehityksen tavoitteet. Kirjan ensimmäinen luku johdattaa aiheen äärelle ennen Kettujen omia tarinoita. (Helsingin Kaupunki, 2021c. 9). Jokaisen ketun tarinassa seikkaillaan ympäri Helsinkiä, joten materiaali tukee myös varhaiskasvatuksen/esiopetuksen tavoitetta hyödyntää koko kaupunkia oppimisympäristönä (Helsingin kaupunki, 2021b. 19).

Tarinoissa seikkailevat ketut ovat nimeltään: Keksijä-Kettu, Retki-Kettu, Taitava-Kettu, Tarina-Kettu, Kokki-Kettu, Viisas-Kettu sekä Taiteilija-Kettu (Helsingin kaupunki, 2021c. 6). Hyödyntämällä Kettu-Materiaalia varhaiskasvatussyksikkö tai ryhmä toteuttaa kestävä kehityksen maailmanlaajuisia tavoitteita, jotka YK:n jäsenmaat ovat sopineet vuosille 2016-2030 (Helsingin kaupunki, 2021c. 19). Kun materiaali on hyödynnetty kokonaan lapsiryhmän kanssa, on kaikista 17 kestävä kehityksen tavoitteesta tarkemmassa tarkastelussa kirjan lukujen mukaan olleet seuraavat tavoitteet: 14 vedenalainen elämä, 15 maanpäällinen elämä, 11 kestävät kaupungit ja yhteisöt, 7 edullista ja puhdasta energiaa, 12 vastuullista kuluttamista, 4 hyvä koulutus, 2 ei nälkää sekä 3 terveyttä ja hyvinvointia (Helsingin kaupunki, 2021c. 19, 27, 35, 43, 51, 59, 67).

Helsingin kaupungilla pedagogisena asiantuntijana toimiva Anssi Almgren on todennut, että varhaiskasvattajat ovat kokeneet kestävän tulevaisuuden teemat hankalina lähestyä ja tähän tarpeeseen Kettu-materiaali on kehitetty (Helsingin Kaupunki, 2021e). Materiaalin käyttö on tehty varhaiskasvatuksen ammattilaisille helpoksi, sillä kaikkien Kettulukujen päälä- sekä faktaosiot sisältävät runsaasti vinkkejä lisätiedon etsimiseen (Helsingin Kaupunki, 2021c). Helsingin kaupungin opetussuunnitelmassa kaksivuotisen esiopetuksen ko-keiluluun on kirjattu useita kappaleita siitä, kuinka Kettu-materiaalin tukee esiopetuksen tavoitteita ja kestävän tulevaisuuden ajattelua (Helsingin kaupunki, 2021b). Opetussuunnitelmasta katkelmia on helppo lukea, ja nostaa niiden avulla Kettu-materiaalin mukaista kestä-vää tulevaisuutta painottavaa toimintaa pedagogisesti näkyväksi myös lasten koteihin.

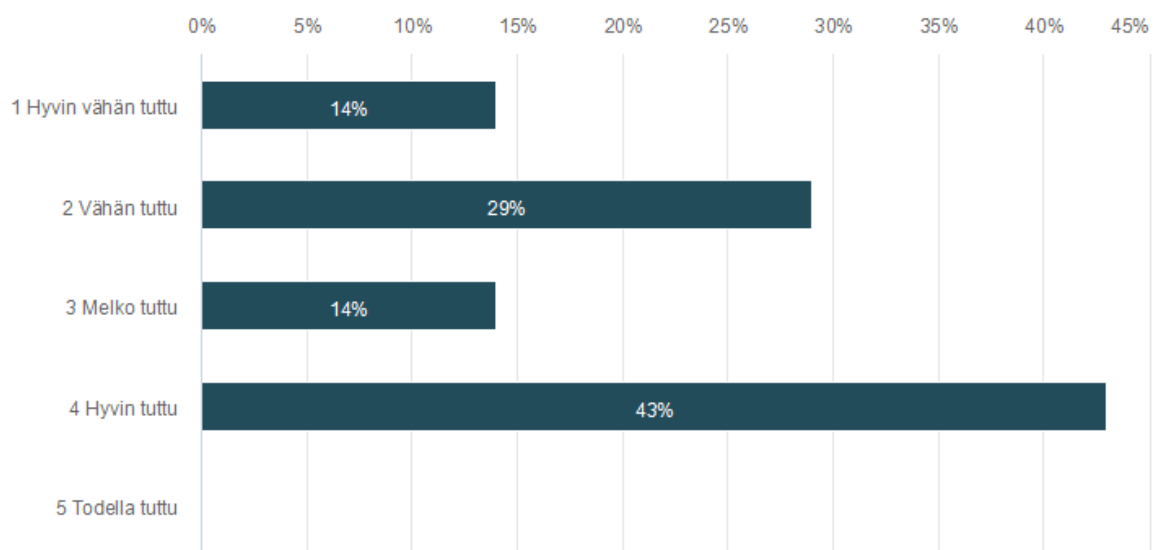
3 Opinnäytetyön toteutus

3.1 Sähköinen kysely

Opinnäytetyökyselyni toteutin sähköisesti Webropol-kyselynä huhtikuussa 2022. Kyselyyn vastaaminen oli vapaaehtoista ja anonyymia. Vastauksista ei pysty tunnistamaan vastaajaa tai varhaiskasvatustyöntekijää. Lähetin linkin kyselyyni mukana olevien varhaiskasvatustyöntekijöiden esihenkilöille, jotka jakoivat linkin eteenpäin oikealle kohderyhmälle eli omassa yksikössään kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmässä työskenteleville varhaiskasvatuksen opettajille, varhaiskasvatuksen sosionomeille sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitajille. Kaikki mukana olevat varhaiskasvatustyöntekijät ovat Helsingistä varhaiskasvatusalueelta 4. Kysely oli avoinna kaksi viikkoa huhtikuussa 2022 ja yhteensä vastauksia sain seitsemän kappaletta sen aikana.

Toteuttamassani kyselyssä oli sekä monivalintakysymyksiä valmiilla vaihtoehdoilla että avoimia kysymyksiä, joihin vastaaja pääsi kirjoittamaan vapaasti ajatuksensa kysytystä aiheesta. Kaikki vastaajat vastasivat ensin kysymykseen, jossa heidän piti hyväksyä vastauksen käyttö osana opinnäytetyötä. Kyselyyn vastaamisen pystyi myös lopettamaan missä vaiheessa kyselyä tahansa.

Monivalintakyselyiden tuloksia esittelen kuvioilla. Avoimien kysymysten käsittelyssä olen pyrkinyt luokittelemaan vastaukset kategorioiden mukaan sekä tiivistämällä niitä, lopuksi koostin vastaukset tuloksiksi.

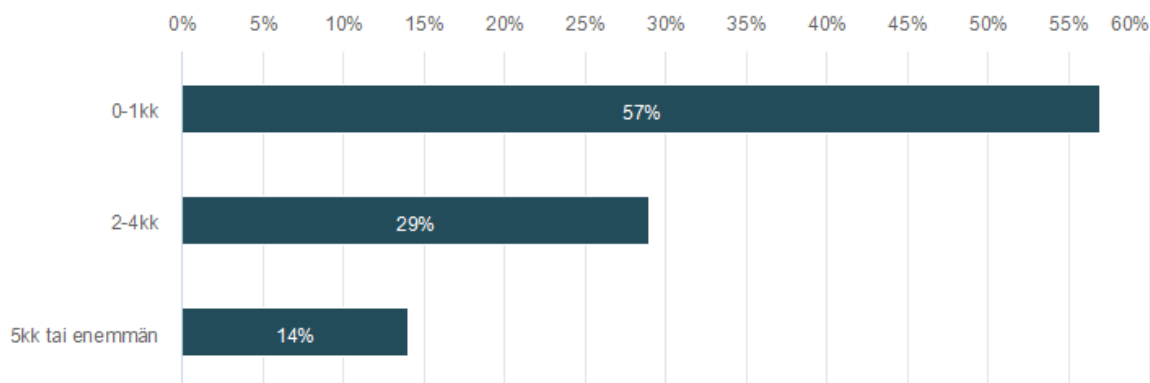

Kuvio 1.

Ensimmäisessä varsinaisessa tutkimuskysymyksessä vastaajien piti arvioida omaa tunteustaan KETTU-materiaalista. Kuten kuvioista 1 huomaamme, vaihtelevuutta löytyi. Osa

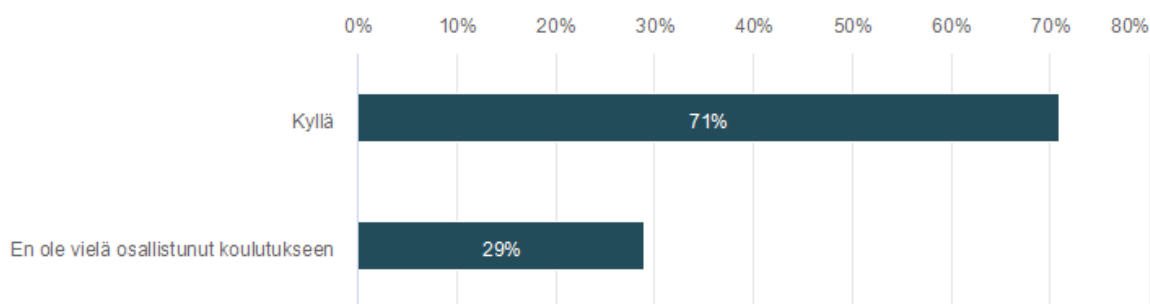
vastaajista oli selvästi jo ehtinyt perehtyä paremmin materiaaliin, kun taas toiset kokivat sen vielä itselleen vieraammaksi. Tähän tulokseen saattaa vaikuttaa varhaiskasvatuksen työntekijöiden työskenteleminen eri ammattinimikkeillä.

Kaksivuotisessa esiopetuksessa varhaiskasvatuksen opettajalla on päävastuu pedagogisen toiminnan toteuttamisesta, mikä sähköisen kyselyn tuloksissa voi näyttäytyä yhden ammattiryhmän intensiivisemmällä perehtymisellä KETTU-materiaaliin. Tuloksessa voi vaikuttaa myös mahdollinen yhden kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun lapsiryhmän kaikkien työntekijöiden syvällisempi perehtyneisyys KETTU-materiaaliin. (Opetushallitus, 2021. 35.)

Kuvio 2.

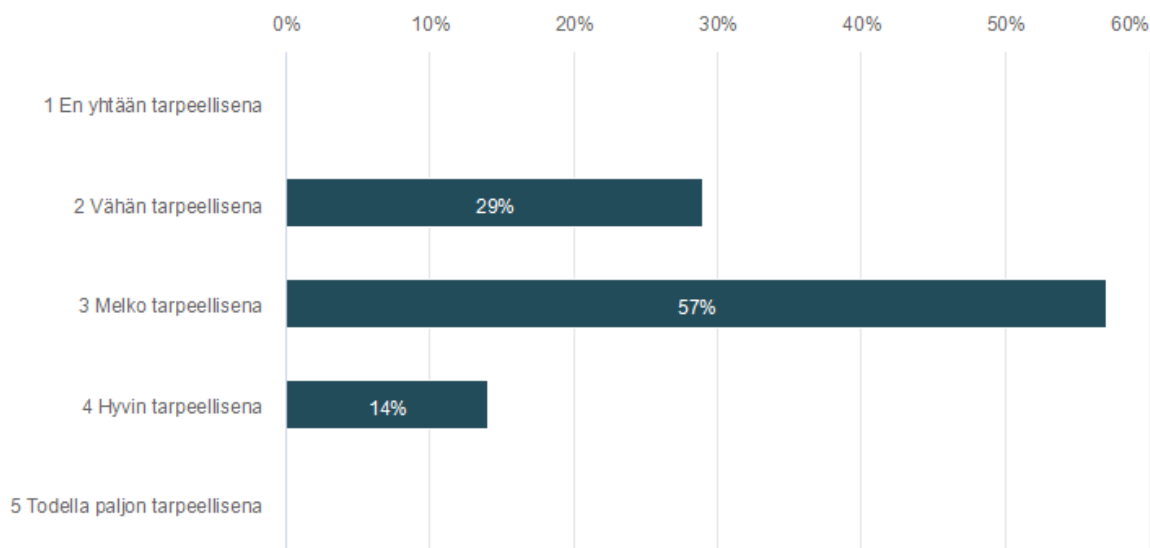
KETTU-materiaali on julkaistu virallisesti marraskuussa 2021 (Helsingin Kaupunki, 2021e). Kuvio 2 voimme kuitenkin huomata, että materiaali ei ole heti rantautunut ryhmien käyttöön, sillä vain pieni osa vastaajista (14 %) oli käyttänyt materiaalia yli 5kk opinnäytetyö kyselyn toteutusajankohdassa huhtikuussa 2022. Yli puolet vastaajista (57 %) ei ole käyttänyt KETTU-materiaalia vielä ollenkaan tai on vasta aloittanut maaliskuussa 2022 sen käytön. Tuloksista voi siis päätellä, että materiaali vaatii ensin työntekijöiltä perehtyneisyyttä ja huolellista valmistautumista aiheeseen ennen sen käyttöönottoa lapsiryhmässä.

Kuvio 3.

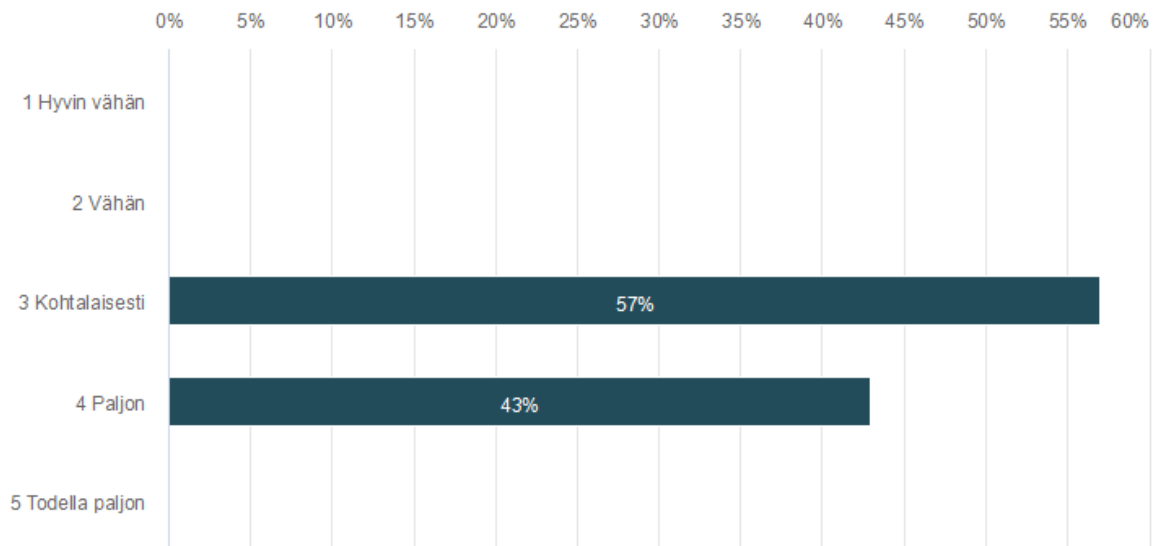
Helsingin kaupunki on järjestänyt varhaiskasvatuksen henkilöstölle koulutuksia KETTU-materiaalista (Helsingin Kaupunki, 2021d). Opinnäytetyötäni tehdessä halusin selvittää, vaikuttaako koulutukseen osallistuminen KETTU-materiaalin tuntemiseen. Vastausten mukaan (kuvio 3) suurin osa henkilöstöstä oli osallistunut koulutukseen ennen materiaalin käyttöönottoa ryhmässä. Opinnäytetyön sähköinen kysely oli suunnattu kaikille ammattiryhmille kaksivuotisessa esiopetuksessa, eikä vain esiopetuksesta vastaaville varhaiskasvatuksen opettajille, joten voi olla, että kaikki ryhmän työntekijät eivät vielä koulutukseen ole osallistuneet.

43 % vastaajista koki KETTU-materiaalin hyvin tuttuna kuvion 1. mukaan ja 14 % melko tuttuna. Tästä voidaan päätellä, että koulutukseen osallistuminen on auttanut materiaaliin tutustumisessa ja tuntemuksessa. Helsinki on siis onnistunut auttamaan henkilöstöä KETTU-materiaaliin perehtymisessä tarjoamalla opetusta aiheesta.

Kuvio 4.

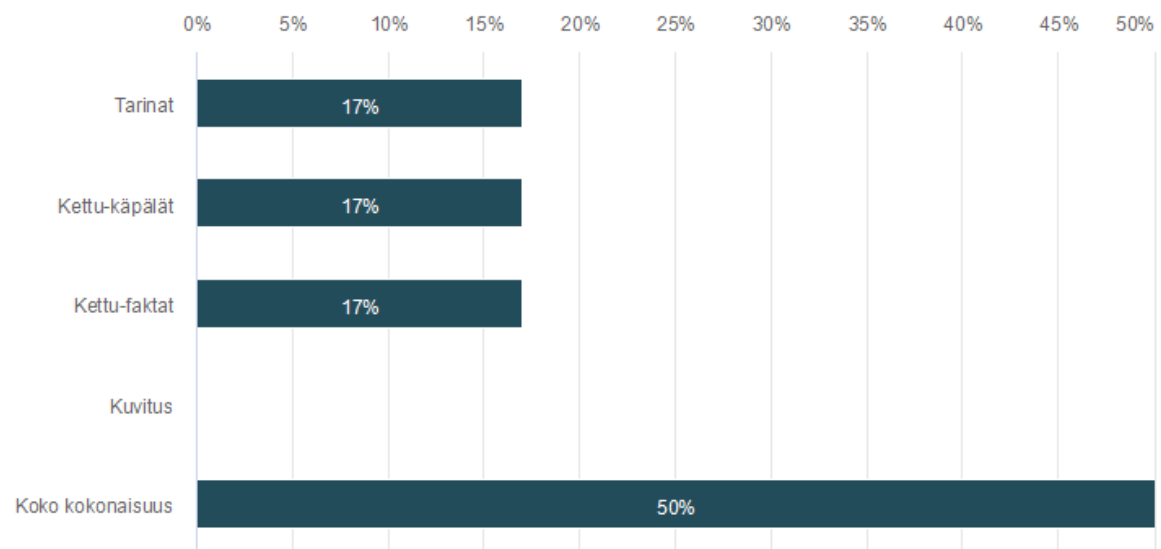
Kestävän kehityksen ja kestävän tulevaisuuden teemat ovat yksi kaksivuotisen esiopetuksen keskeisistä tavoitteista Helsingissä (Helsingin kaupunki, 2021b. 3.). Opinnäytetyöni kyselystä (kuvio 4) käy ilmi, että suurin osa henkilöstöstä piti KETTU-materiaalia työn kannalta tarpeellisenä välineenä. Hyvin tarpeellisenä KETTU-materiaalin koki 14 % vastaajista. Vain 29 % vastaajista oli sitä mieltä, että KETTU-materiaali on vain vähän tarpeellinen. Tuloksista voi siis päätellä, että KETTU-materiaali on ollut hyödyllinen suurimmalle osalle vastaajista, ja sen julkaisu on ollut ajankohtainen.

Kuvio 5.

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli nimenomaan selvittää, miten kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun henkilöstö KETTU-materiaalin käytön kokee. Yhdellä kysymyksistäni sähköisessä kyselyssä pyrin selvittämään, kuinka hyvin varhaiskasvatuksen henkilöstö kokee KETTU-materiaalin vastaavan kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetustavoitteita. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tavoitteita olivat yhdenvertaisuuden lisääminen, leikki, oppimisen ilo sekä vuorovaikutustaidot (Opetushallitus, 2021. 13). Helsingin omassa opetussuunnitelmassa korostuivat näiden lisäksi kestävän ja yhdenvertaisen tulevaisuuden rakentuminen näkökulmineen, lasten ja huoltajien osallistaminen, yhteisöllisen toimintakulttuurin rakentuminen sekä positiivisen minäkuvan rakentuminen lapselle (Helsingin kaupunki, 2021b. 3).

Jo tämä pieni otanta (7 vastaajaa) kuviota 5 tarkastellessa osoittaa, että KETTU- materiaali sopii hyvin kaksivuotisessa esiopetuksen kokeilussa käytettäväksi työvälineeksi ja vastaajilla on kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tavoitteet hyvin tiedossa.

Kuvio 6.

KETTU-materiaalin tarinaluvut koostuivat seitsemän eri Kettu-hahmon tarinoista, käpälistä eli tehtävistä sekä Kettu-faktoista. KETTU-materiaalin kehittämistyön kannalta on olennaista tietää, minkä osa-alueen varhaiskasvatuksen henkilöstö kokee onnistuneena. Vastauksia tarkastellessa huomaa, että puolet vastaajista valitsi koko kokonaisuuden onnistuneeksi. Loput äänet ovat jakautuneet tasan tarinoiden, käpälet-tehtävien ja Kettu-faktojen kesken. Se mikä on huomattavaa, kukaan ei valinnut pelkästään kuvitusta onnistuneeksi osa-alueeksi.

Vastauksista (kuvio 6) voi siis päätellä, että KETTU-materiaalin asiasisältö on laadukasta ja vastaa varhaiskasvattajien tarpeita. Tämä tukee tutkimukseni tuloksia myös siltä osin, että varhaiskasvatuksen henkilökunta piti kuvion 5 mukaan KETTU-materiaalin vastaavan kaksivuotisen esiopetuksen tavoitteita hyvin. Kuitenkin kuvitus kuuluu osana koko kokonaisuuteen, joten epäonnistuneena sitä ei voida opinnäytetyöni perustella pitää.

3.2 Avoimien kysymysten tarkastelu

Osa opinnäytetyön sähköisen kyselyn kysymyksistä oli avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat ovat saaneet kirjoittaa vapaasti omia vastauksia. Saatujen vastausten tuottama aineisto on koottu ja tiivistetty tiiviimpään muotoon. Kyselyn otanta ei ole kovin suuri vastaajien määrää (7kpl) katsottaessa, mutta selvästi vastauksista korostui muutamia teemoja koonnin ja tiivistämisen jälkeen

Yksi kyselyni kysymyksistä koski henkilökunnan näkemystä siitä, kuinka lapset ovat KETTU-materiaalin kokeneet. Tekemässäni koonnissa vastaukset tiivistyivät ja voin kiteyttää varhaiskasvatuksen henkilöstön näkemykset lasten kokemuksista KETTU-materiaalin

osalta muutamaan sanaan: innostava ja kiinnostava kokonaisuus, mikä osallistaa lapsia mukaan toimintaan ja saa kiinnostumaan luonnon suojelemisesta. Osa vastaajista ei vielä osannut kertoa lasten kokemuksia, koska materiaali on uusi eikä se välttämättä vielä ollut ryhmässä käytössä. Kuviosta 2 näimme, kuinka 57 % vastaajista oli käyttänyt materiaalia vasta 0-1kk.

Toinen kiinnostava asia opinnäytetyöni kannalta oli, mitä henkilöstö haluaisi KETTU-materiaalissa kehittää ja mitä he kaipaisivat vielä lisää KETTU-materiaalin kanssa hyödynnettäväksi. Tekemällä koontia henkilöstön kirjoittamista vastauksista saamani tulokset tiivistyivät. Vastauksista oli nähtävissä myös jo aiemmin toteamani asia, että kaikki eivät vielä ole ehtineet työskennellä materiaalin kanssa pitkään. Tästä pienestäkin otannasta (7 vastaajaa) kuitenkin nousi selkeästi esiin kehityskohteita. Suurimpana nousi vahvempi ja monipuolisempi kuvatuki sekä fyysinen ryhmän toimintaan yhdistettävä ja mukaan otettava KETTU-hahmo. Eräs vastaaja toivoi KETTU-materiaalin kanssa yhdistettävää mobiilipeliä tai mobiilisovellusta.

3.3 Tulosten tarkastelua

Opinnäytetyöni oli laadullinen tutkimus, joka toteutettiin sähköisellä kyselylomakkeella huhtikuussa 2022. Tarkoituksena ja tavoitteena oli selvittää varhaiskasvatuksen henkilöstön kokemuksia KETTU-materiaalin käyttöönotosta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmässä Helsingissä varhaiskasvatusalueella 4, sekä selvittää minkälaisia kehittämisehdotuksia henkilöstöllä KETTU-materiaalin suhteen on.

Kyselyn tulokset osoittivat, että henkilöstön tuntemus KETTU-materiaalista vaihteli vielä huhtikuussa 2022, kun materiaalin julkaisusta oli kulunut noin puoli vuotta. Suurin osa vastaajista (57 %) oli käyttänyt materiaalia vasta 0-1kk ja osa (14 %) taas julkaisusta lähtien. Kokemusta KETTU-materiaalin käytöstä lapsiryhmässä oli siis monella vastaajalla verrattain vähän. Enemmistö vastaajista oli osallistunut KETTU-koulutukseen, joka tuloksissani voi näyttäytyä KETTU-materiaalin parempana tuntemuksena.

Kyselytulokset osoittivat myös, että varhaiskasvatuksen henkilöstö koki KETTU-materiaalin hyödyllisenä työvälineenä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmässä ja sen koetaan vastaavan hyvin kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tavoitteita. Puolet vastaajista piti koko KETTU-materiaalia onnistuneena kokonaisuutena. Yksittäisinä nostoina onnistumisista mainittiin: tarinat, Kettu-faktat ja Kämpälä-tehtävät.

Kyselyn tuloksissa henkilöstö nosti KETTU-materiaalista muutamia kehittämiskohteita, joita olivat: monipuolisempi kuvitus, konkreettinen Kettu-hahmo sekä mobiilipeli tai -sovellus.

Näiden elementtien lisääminen oletettavasti nostaisi KETTU-materiaalin potentiaalia ja käytettävyyttä varhaiskasvatuksen arjessa ainakin kyselyyni vastanneiden keskuudessa.

4 Yhteenveto

4.1 Pohdinta ja tutkimuksen jatkokehittämisideat

Henkilöstön kokemukset KETTU-materiaalin käyttöönotosta kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmissä varhaiskasvatusalueella 4 on ollut intensiivinen projekti lukuvuoden 2021-2022 aikana. Opinnäytetyön kirjallinen osuus valmistui toukokuussa 2022.

KETTU-materiaali on uusi työväline varhaiskasvattajille ja saamistani tuloksista pystyi huomaamaan, että käyttöönotto on vaatinut henkilöstöltä aikaa ja perehtyneisyyttä. Käytössä se oli ollut suurimmalla osalla vastaajista vasta hyvin vähän aikaa. Osalla varhaiskasvatuksen henkilöstöstä voi olla ollut etukäteen vahva kokemus kestävän tulevaisuuden ja kestävän kehityksen teemojen käsittelystä lasten kanssa, eivätkä he siksi ole kokeneet tarpeellisenä tutustua vielä syvällisesti KETTU-materiaaliin. Tai sitten he eivät ole oivaltaneet sen tuomia mahdollisuuksia osana kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua. Henkilöstöltä on myös vaadittu innostusta kehittää omaa ammattitaitoaan KETTU-materiaalin parissa.

Varhaiskasvattajat myös kokevat KETTU-materiaalin hyödylliseksi työvälineeksi, joka toimii hyvin yhteen kaksivuotisen esiopetuksen kokeilulle asetettujen tavoitteiden kanssa. Ne vastaajat, jotka kokivat KETTU-materiaalin tarpeellisenä tai hyvin tarpeellisenä ovat ehkä tutustuneet siihen paremmin ja jo hyödyntäneet sitä osana lapsiryhmä toimintaa. Kaksivuotisessa esiopetuksessa lapsen esiopetus kestää kaksi vuotta, joten osa ryhmien pedagogisesta toiminnasta vastaavista varhaiskasvatuksen opettajista on voinut suunnitella KETTU-projektin vasta toiselle esiopetusvuodelle, eikä siksi opinnäytetyön toteutushetkellä ole kokenut KETTU-materiaalia itselleen tarpeellisenä. (Opetushallitus, 2021. 35).

Helsingin kaupunki on tarjonnut henkilöstölleen koulutusta KETTU-materiaalista, ja koulutukseen osallistuminen on mahdollisesti lisännyt materiaalin kokonaisvaltaisempaa hyödyntämistä lapsiryhmässä (Helsingin kaupunki, 2021d). 71 % kyselyyn vastaajista oli koulutukseen osallistunut. Asiantunteva varhaiskasvatuksen henkilöstö pystyy varmasti toteuttamaan ja tarjoamaan monipuolisempia ja parempia oppimiskokemuksia KETTU-materiaalin parissa kuin kouluttamaton henkilöstö.

Opinnäytetyöni aihe oli ajankohtainen kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun sekä uuden KETTU-materiaalin osalta. Aiheesta ei vielä ole tehty tutkimusta, joten saamiani tuloksia voi varmasti hyödyntää ainakin palautteena varhaiskasvattajilta Helsingin kaupungille. Helsingin kaupunki voi myös halutessaan hyödyntää tuloksiani KETTU-materiaalin jatkokehittämisessä. Ainakin monipuolisemmalle kuvitukselle, konkreettisille Kettu-hahmoille, sekä mobiililipelille tai -sovellukselle oli tarvetta tulosten mukaan.

Tutkimustani voisi myös laajentaa tulevaisuudessa koskemaan laajempaa joukkoa varhaiskasvatuksen henkilökunnasta. Nyt kysely oli rajattu vain kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmiin valitulla varhaiskasvatusalueella. Olisi kiinnostavaa tietää, eroavatko vastaukset toisella varhaiskasvatusalueella nyt saamistani tuloksista tai vaikuttaako lapsiryhmän ikärakenne kokemuksiin KETTU-materiaalista. Myöskin olisi kiinnostavaa tehdä vertailua esiopetusryhmien ja kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun ryhmien tuottamien tulosten välillä.

Tutkimukseni voisi myös toistaa uudelleen esimerkiksi vuoden kuluttua samalla varhaiskasvatusalueella. Silloin henkilöstöllä olisi oletettavasti jo pidempi käyttökokemus KETTU-materiaalin parissa takana. Pidemmän ja perusteellisemmän käytön seurauksena olisi mahdollisesti havaittu uusia tarpeita tai havaintoja materiaalista.

Omakin kokemukseni KETTU-materiaalista on ollut tähän saakka positiivinen. Sen käyttö lapsiryhmässä on ollut helppoa ja sen avulla on myös itse oppinut uutta yhdessä lasten kanssa. Oma mielipiteeni on myös hyvin linjassa kyselyni tulosten kanssa, koska koen KETTU-materiaalin vastaavan hyvin kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun tavoitteita. Mitä enemmän materiaalin on perehtynyt, sitä paremmin sitä monipuolisemmin sitä pystyy hyödyntämään.

4.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen kohteena olevan varhaiskasvatuksen henkilöstön tietosuoja ja anonymiteetti otettiin huomioon, eikä vastaajien henkilö- tai yksikkötietoja kerätty missään tutkimuksen vaiheessa. Jokaisella kyselyyn vastanneella on oikeus keskeyttää vastaaminen sekä mahdollisuus saada tarvittaessa lisää tietoa tutkimuksesta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2019. 8.). Jokaisen vastaajan oli myös kyselyn alussa rastitettava ruutu, jossa hän hyväksyi vastauksiensa käytön osana opinnäytetyötä. Kysely välitettiin vain niiden kaksivuotisen esiopetuksen toimipaikkojen esihenkilöille, joiden mukanaoloa opinnäytetyötutkimuksessa oli etukäteen varmistettu. Nämä esihenkilöiden yhteystiedot ovat kaikkien vapaasti saatavissa varhaiskasvatusyksiköiden verkkosivuilta. Ennen kyselyiden lähettämistä olen hakenut kaupungilta asianmukaisesti tutkimuslupaa, joka oli hyväksytysti voimassa ennen kuin aloitin kyselyiden välittämisen esihenkilöstölle.

Tutkimusta tehdessäni toimin hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaan eli esimerkiksi sähköinen kyselyni oli oikeaoppinen ja tallentui oikeaan paikkaan. Olin rehellinen tutkimusta tehdessäni ja toimin huolellisesti tutkimuksen kaikissa vaiheissa. (Tuomi & Sarajärvi, 2018. 216-220).

Keräämäni tutkimusaineistoa säilytin salasanan takana tietokoneella ja tietokonetta kotona lukkojen takana työhuoneessa. Aineiston tallennuspaikkana toimii oppilaitokseni sähköinen pilvipalvelu. Materiaali on hävitetty tutkimuksen valmistumisen jälkeen.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on kyseessä pieni otanta suuresta kaupungista. Opinnäytetyöni antaa todenmukaisen kuvan henkilöstöltä heidän kokemuksistaan KETTU-mallista, kun vastaajina on yli viisi henkilöä. Jokainen saamani vastaus on arvokas osa kehittämistyötä materiaalin hyväksi. Teoriani käyttämäni tieto perustui uusimpaan tietoon varhaiskasvatuksesta sekä ajantasaiseen lainsäädäntöön.

Työtä tehdessäni ja sen luotettavuutta arvioidessani kiinnitin huomiota opinnäytetyöni uskottavuuteen, siirrettävyyteen, riippuvuuteen sekä vahvistettavuuteen, jotka ovat keskeisiä käsitteitä laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa erityisesti niissä tutkimuksissa, joissa on hyödynnetty sisällönanalyysiä kuten omassanikin tulen hyödyntämään. (Tuomi & Sarajärvi, 2018. 231-235).

Kun opinnäytetyössäni viitataan muiden julkaisemiin aineistoihin, olen huomionut oikeaoppiset lähdeviittaukset. Näitä viittauksia minulta velvoittaa tekijänoikeuslaki, joka minun on otettava huomioon opinnäytetyötä tehdessäni (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2020. 12). Tiedostin työskennellessäni, että opinnäytetyöni tullaan käsittelemään plagioinnin varalta, joten huolehdin vastuullisesta työotteesta läpi koko projektin (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2020. 15).

Lähteet

Koskinen, A. 2010. Esimerkkilähteen nimi. Ornanet Koulutuksen e-kirjat. Turku: DatumPoint.

Virtanen, V. 2011. Esimerkkilähteen otsikko. LAB-ammattikorkeakoulu. Viitattu 1.1.2018. Saatavissa <http://esimerkki.fi>

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. 2019. Arene ry.

Helsingin Kaupunki, 2016. Helsingin esiopetuksen perusteet 2016. Helsingin kaupunki

Helsingin kaupunki, 2021a. Helsinki ja kestävän kehityksen tavoitteet. Viitattu 26.5.2022 Saatavissa: <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/strategia-ja-talous/kestavan-kehityksen-tavoitteet/>

Helsingin Kaupunki, 2022. Kaksivuotinen esiopetus. Viitattu 2.5.2022. Saatavissa: <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kasvatus-ja-koulutus/paivahoito/esiopetus/kaksivuotinen-esi-opetus/>

Helsingin kaupunki, 2021b. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelma. Helsingin Kaupunki.

Helsingin Kaupunki, 2021c. KETTU-kirja Tutkien, seikkaillen ja leikkien kohti kestävää tulevaisuutta. Helsinki

Helsingin Kaupunki, 2021d. Kettu-perheen kanssa kohti kestävää tulevaisuutta. Viitattu 19.5.2022. Saatavissa: <http://www.kaskonuutiskirje.fi/etusivu/kettu-perheen-kanssa-kohti-kestavaa-tulevaisuutta>

Helsingin kaupunki, 2019. Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma. Helsingin kaupunki

Helsingin Kaupunki, 2021e. Helsingin varhaiskasvatuksessa vahvistetaan kestävän tulevaisuuden osaamista yhdessä Kettukavereiden kanssa. Viitattu 7.5.2022. Saatavissa: <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kasvatuksen-ja-koulutuksen-toimiala/helsingin-varhaiskasvatuksessa-otetaan-kayttoon-kestavan-tulevaisuuden-kettu-malli>

Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta 1046/2020.

Opetushallitus, 2021. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelman perusteet 2021. Opetushallitus

Opetushallitus. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu. Viitattu 2.5.2022. Saatavissa: <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kaksivuotisen-esiopetuksen-kokeilu-0>

Opetushallitus, 2014. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Opetushallitus

Perusopetuslaki 21.8.1998/628

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Elintavat. Viitattu 26.5.2022 Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimus-ja-seuranta/elintavat>

Tuomi. J. Sarajärvi, A. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi: Uudistettu laitos. 2018. Tammi. E-kirja

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa. 2019. Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Valtioneuvoston kanslia. Agenda 2030. Viitattu 26.5.2022. Saatavissa: <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>

Varhaiskasvatuslaki 540/2018

Vihreä sivistysliitto ry. Kestävä tulevaisuus. Viitattu 26.5.2022. Saatavissa: <https://opinto-keskusvisio.fi/teemat/kestava-tulevaisuus/>

Ympäristöministeriö. Mitä on kestävä kehitys? Viitattu 26.5.2022. Saatavissa: <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>